

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

25 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Iurie DIACONU
Liliana CATAN
Ion GUZUN

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Gortolomei Viorel în numele inculpatului și de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2022, în cauza penală privind-l pe

ȘUMILA Iurii XXXXX *născut la XXXXX,*
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 27.10.2017– 11.08.2021;

Instanța de apel: 13.10.2021- 13.09.2022;

Instanța de recurs: 20.12.2022– 25.01.2023.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Orhei, sediul Rezina, din 11 august 2021, Șumila Iurii a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de:

- art. 361 alin. (1) Cod penal (*episodul falsificării facturii fiscale*), fără stabilirea pedepsei, cu liberarea lui de răspundere penală, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 361 alin. (1) Cod penal (*episodul falsificării înscrisului “Registrul operațiunilor economice pe luna august 2013”*), fără stabilirea pedepsei, cu liberarea lui de răspundere penală, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 352¹ alin. (1) Cod penal, fără stabilirea pedepsei, cu liberarea lui de răspundere penală, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 241¹ alin. (2) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 2 (doi) ani închisoare;

- art. 190 alin. (5) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 8 (opt) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe termen de 4 (patru) ani.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prevăzute de art. 241¹ alin. (2) și 190 alin. (5) Cod penal, i s-a stabilit lui Șumila Iurii, pedeapsa definitivă sub formă de 9 (nouă) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe termen de 4 (patru) ani.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, la pedeapsa stabilită prin prezenta sentință i s-a adăugat partea neexecutată a pedepsei stabilite lui Șumila Iurii prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2019 și i s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de 9 (nouă) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe termen de 4 (patru) ani, cu amendă în mărime de 1200 (una mie două sute) unități convenționale, echivalent a 60.000 (șaizeci mii) lei.

În scopul asigurării executării sentinței, s-a dispus aplicarea în privința lui Șumila Iurii măsura preventivă arest preventiv până când sentința va deveni definitivă, cu luarea lui sub strajă imediat în sala de judecată.

S-a constatat faptul că, Șumila Iurii, a fost deținut în arest preventiv în Penitenciarul nr. 17 Rezina o perioadă de 366 zile (trei sute șaiszeci și șase) de zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În conformitate cu art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa cu închisoarea stabilită lui Șumila Iurii, cu 732 (șapte sute treizeci și doi) de zile, în care condamnatul s-a aflat cu statut de prevenit în detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO.

S-a încasat de la Șumila Iurii în beneficiul succesorului lui Brașovean Sima, Brașovean Svetlana cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, suma de 134.000 (una sută treizeci și patru mii) lei. În rest, pretențiile din acțiune privind încasarea dobânzii contractuale s-a respins ca neîntemeiate.

S-a încasat de la Șumila Iurii în beneficiul lui Grubîh Gheorghe cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, suma de 769.000 (șapte sute șaiszeci și nouă mii) lei. În rest, pretențiile din acțiune privind încasarea dobânzii contractuale s-a respins ca neîntemeiate.

A fost soluționată chestiunea privitor la corpurile delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Șumila Iurii la 14.12.2009, nefiind angajat și nedeținând nici o funcție de conducere în cadrul Societății cu Răspundere Limitată “Diniral”, XXXXX, în scopul obținerii unui computer/notebook pentru societatea în cauză, în numele ei, s-a prezentat la magazinul “Alina Electronic” al ÎI “Donduc Vladimir” din XXXXX, unde a negociat procurarea computerului/notebook-ului de marca Asus K50IJ (XXXXX) și a unei genți pentru acesta - 15,4 NB bag –Kensington Simply Portable 30, Case, Black, confecționând prin înscrierea falsă, în factura fiscală SW2556341 din 14.12.2009,

care este document oficial, în rubrica nr. 20 – “primit bunurile (serviciile) beneficiarul“ manuscrisul cu conținutul “Director SRL “Diniral” Șova Nicolai” și semnând în numele acestuia, a obținut bunurile menționate mai sus, de care s-a folosit în interes personal.

Conform raportului de expertiză judiciară gazoscopică nr. 1110 din 17 octombrie 2016, rezulta că semnătura de la numele lui Șova Nicolae din rubrica nr. 20 – “primit bunurile (serviciile) beneficiarul“ și manuscrisul în litigiu din rubrica nr. 20 – “primit bunurile (serviciile) beneficiarul” din factura fiscală SW2556341 din 14.12.2009, cu conținutul “Director SRL “Diniral” Șova Nicolai, au fost executate de către Șumila Iurii.”

Tot el, în perioada lunii august 2013 - 11 iulie 2014, a confecționat și prezentat procurorului în Procuratura raionului Rezina, Tudor Banu, un document/înscris, care a fost anexat la materialele dosarului penal nr. 2014280137, – “Registrul operațiunilor economice pe luna august 2013”, unde era menționat că la 31 august 2013, s-au efectuat următoarele operațiuni economice:

- Achitarea împrumutului din contul notebook-ului conform titlului executoriu nr.2-19/2013 (Șova Nicolae), suma de 6926 lei;

- Achitarea dobânzii din contul notebook-ului, conform titlului executoriu nr. 2-19/2013 (Șova Nicolae), în sumă de 1023 lei.

Deci, în total, din suma ce urma să fie încasată potrivit titlului executoriu nr. 2-19/2013, s-a stins suma de 7949 lei.

Înscrisul în cauză a fost semnat în calitate de director și contabil al Organizației de Microfinanțare “Capital & Credit” SRL, de către Șumila Iurii. Astfel, bazându-se pe înscrisul în cauză și în baza cererii lui Șumila Iurii prin care solicită restituirea calculatorului, la 15.07.2014, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Rezina, Tudor Banu, i-a restituit lui Șumila Iurii Notebook-ul - “Asus K 50IJ nr. XXXXX, un șoricel și încărcătorul, servind și ca un argument pentru scoaterea acestuia de sub urmărirea penală.

În realitate, în temeiul titlului executoriu nr. 2-19/13 din 09.08.2013, emis de către Judecătoria raionului Rezina, în baza cererii creditorului Șumila Iurii, s-a pornit procedura de executare nr. 121C-343/13 de către executorul judecătoresc Aurel Corcescu, care a fost încetată la 16.03.2015, din motiv că debitorul nu dispunea de bunuri materiale și mijloace financiare ce puteau fi sechestrate pentru satisfacerea creanțelor.

Tot el, activând în funcția de director executiv al Organizației de Microfinanțare Capital & Credit SRL, înregistrată la 02.10.2009, XXXXX, cu adresa: XXXXX, urmărind scopul practicării ilegale a activității financiare, contrar prevederilor art. 12 alin. (1) din Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995, care prevedea că „Nici o persoana nu poate practica activități financiare, care includ acceptarea de depozite sau echivalente ale acestora, fără licență emisă de Banca Națională”, art. 8, alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la organizațiile de micro finanțare nr. 280-XV din 22.07.2004, care prevedea că „Organizația de micro finanțare nu este în drept să

colecteze de la persoane, prin ofertă publică, mijloace financiare rambursabile”, în lipsa înregistrării și autorizației din partea Băncii Naționale a Republicii Moldova, la 08.09.2015, aflându-se în XXXXX, reprezentând Organizația de Micro finanțare „Capital & Credit” SRL, a încheiat cu cet. Brașovean Sima XXXXX, locuitor al XXXXX, care nu era membru al asociației, contract de împrumut nr. 19 din 08.09.2015, în baza căruia Brașovean Sima în calitate de deponent a depus, iar Șumila Iurii a primit bani în sumă de 200.000 lei, cu rata dobânzii de 18%, cu termenul depozitului de la 08.09.2015 până la 08.09.2016, fără a-și onora obligațiunile financiare conform contractului de împrumut și fără a rambursa suma de bani primită. În continuare, cu același scop, continuându-și acțiunile ilicite, în XXXXX, Șumila Iurii, reprezentând organizația de micro finanțare Capital & Credit SRL a mai încheiat cu Brașovean Sima contract de împrumut nr. 8 din 08.09.2016, în baza căruia: Brașovean Sima, în calitate de deponent a depus iar Șumila Iurii a primit bani în suma de 206.820 lei, cu rata dobânzii de 19,5%, cu termenul depozitului de la 08.09.2016 până la 07.09.2017, fără a-și onora obligațiunile financiare conform contractelor de împrumut și fără a rambursa suma de bani primită, cu cauzarea de daune în sumă de 206 820 lei, ce constituia proporții deosebit de mari.

Tot el, activând în funcția de director executiv al Organizației de Microfinanțare Capital & Credit SRL, înregistrată la 02.10.2009, XXXXX, cu adresa: XXXXX, urmărind scopul practicării ilegale a activității financiare, contrar prevederilor art. 12 alin. (l) din Legea instituțiilor financiare nr. 550- XIII din 21.07.1995, care prevedea că „Nici o persoană nu poate practica activități financiare, care includ acceptarea de depozite sau echivalente ale acestora, fără licența emisă de Banca Națională”, art. 8 alin. (l) lit. c) din Legea cu privire la organizațiile de micro finanțare nr. 280-XV din 22.07.2004, care prevedea că „Organizația de micro finanțare nu este în drept să colecteze de la persoane, prin ofertă publică, mijloace financiare rambursabile”, în lipsa înregistrării și autorizației din partea Băncii Naționale a Republicii Moldova, la 01.12.2015, aflându-se în XXXXX, reprezentând Organizația de Micro finanțare „Capital & Credit” SRL, a încheiat cu Grubîh Gheorghe, locuitor al XXXXX, care nu era membru al asociației, contractele de împrumut: - nr. 26 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii, suma de 189.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016; - nr. 27 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 250.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016; - nr. 30 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 330.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016, fără a-și onora obligațiunile financiare conform contractului de împrumut și fără a rambursa suma de bani primită.

În continuare, cu același scop, la 01.12.2016, continuându-și acțiunile ilicite, în XXXXX, Șumila Iurii, reprezentând organizația de microfinanțare Capital & Credit SRL, a mai încheiat cu Grubîh Gheorghe, contracte de împrumut, după cum urmează: - contract de împrumut nr. 16/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe

i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 330.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017; - contract de împrumut nr. 17/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 189.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017; - contract de împrumut nr. 18/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 250.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017, fără a-și onora obligațiunile financiare conform contractelor de împrumut și fără a rambursa suma de bani primită, cu cauzarea de daune în sumă de 769.000 lei, ce constituia proporții deosebit de mari.

La 08.09.2015, Șumila Iurii, activând în funcția de director executiv al Organizației de Micro finanțare „Capital & Credit” SRL, înregistrată la 02 octombrie 2009, XXXXX, cu adresa: XXXXX, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare pe Brașovean Sima, locuitor al XXXXX, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii și calității substanțiale a obiectului actului juridic, precum că Brașovean Sima va obține un venit sub formă de dobândă de 18% anual, cu rată fixă, procent ridicat față de cel existent pe piața financiară, l-a determinat pe ultimul să încheie contractul de împrumut nr. 19 din 08.09.2015, în baza căruia Brașovean Sima XXXXX i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 200.000 lei, fără a avea posibilitatea de la bun început să-și îndeplinească obligațiile asumate prin contractul de împrumut, fapt confirmat prin aceea că la scadența respectivului contract, pentru a nu restitui banii primiți, mărinđ dobânda, l-a determinat pe Brașovean Sima să încheie un nou contract de împrumut nr. 8 din 08.09.2016, în baza căruia Brașovean Sima în calitate de deponent a depus iar Șumila Iurii a primit bani în sumă de 206.820 lei, cu rata dobânzii de 19,5%, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 08.09.2016 până la 07.09.2017, astfel, însușind suma de 206.820 lei, depusă de Brașovean Sima, cauzându-i ultimului un prejudiciu material în sumă de 206.820 lei, ce constituia proporții deosebit de mari.

Tot el, la 01.12.2015, activând în funcția de director executiv al Organizației de Micro finanțare Capital & Credit SRL, înregistrată la 02.10.2009, XXXXX, cu adresa: XXXXX, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare pe Grubîh Gheorghe, locuitor al XXXXX, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii și calității substanțiale a obiectului actului juridic, precum că Grubîh Gheorghe va obține un venit sub formă de dobândă de 20% anual, cu rată fixă, procent ridicat față de cel existent pe piața financiară, l-a determinat pe ultimul să încheie contractele de împrumut: - nr. 26 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 189.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016; - nr. 27 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 250.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016; - nr. 30 din 01.12.2015, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 330.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2015 până la 01.12.2016, fără a avea posibilitatea de la bun început să-și îndeplinească obligațiile asumate prin

contractele de împrumut, fapt confirmat prin aceea că la scadența respectivelor contracte, pentru a nu restitui banii primiți, l-a determinat pe Grubîh Gheorghe să încheie noi contracte de împrumut, după cum urmează: - contract de împrumut nr. 16/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 330.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017; - contract de împrumut nr. 17/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 189.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017; - contract de împrumut nr. 18/2016 din 01.12.2016, în baza căruia Grubîh Gheorghe i-a transmis lui Șumila Iurii suma de 250.000 lei, cu termenul depozitului de 12 luni, de la 01.12.2016 până la 01.12.2017, astfel, însușind sumele depuse de Grubîh Gheorghe, cauzându-i ultimului un prejudiciu material în sumă totală de 769.000 lei, ce constituia proporții deosebit de mari.

Tot el, la 27.06.2017, în jurul orei 15:20, fiind citat la sediul Inspectoratului de Poliție Rezina, în XXXXX, la ofițerul de urmărire penală, Gotornicean Inga, pentru a-i fi adusă la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț pe cauza penală 2016928256, intenționat, a întocmit declarația cu privire la venituri, menționând pe propria răspundere că în perioada 01.01.2017 până la 01.06.2017, nu a obținut venit din munca retribuită, semnând această declarație, fapt ce nu corespundea realității, ascunzând astfel că avea venituri din activitatea de director executiv la Organizația microfinanciară „Capital&Credit”, cu sediul în XXXXX.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către avocatul Gortolomei Viorel în numele inculpatului și de inculpat, prin care au solicitat casarea sentinței Judecătorei Orhei.

3.1 Avocatul Gortolomei Viorel în numele inculpatului în apel a solicitat casarea integrală a sentinței, cu emiterea unei noi hotărâri de achitare a lui Șumila Iurii pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

În susținerea apelului, avocatul a invocat că, examinând elementele constitutive ale infracțiunii imputate inculpatului prin prisma normei art. 190 alin. (1) și 190 alin. (5), instanța de apel urmează să constate că, obiectul infracțiunii de escrocherie prevăzute de art. 190 Cod penal îl constituie relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea relațiilor patrimoniale.

Cercetând materialele dosarului, instanța de apel urmează să aprecieze că relațiile apărute între Organizația de Micro finanțare Capital & Credit SRL reprezentată de Șumila Iurii, și Brașoveanu Sima cât și în raport cu Grubîh Gheorghe purtau un caracter de ordin civil, care urmau a fi soluționate în instanța de drept civil. În baza celor relatate, se constată cu certitudine că în acțiunile inculpatului nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie. La caz, instanța de judecată urma să constate cu certitudine existența unui raport juridic guvernat de normele civile și reține că legea penală intervine numai în cazul în care există indici ce prevalează limitele încălcării normelor dreptului civil. Inculpatul a recunoscut în cadrul ședințelor de judecată că, suma de 200.000 lei a fost împrumutată la procente,

cât și suma de 769.000 lei, totodată indicând în acest sens că au fost încheiate contracte de împrumut. Recunoaște datoria scadentă și se obligă să o restituie.

Prin urmare, consideră că instanța de apel urmează să rețină faptul că imixtiunea penalului în sfera privată, sferă bazată pe principiul egalității părților, trebuie privită ca o ultimă măsură. Delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerare două aspecte: 1) atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor; 2) prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

În speță s-a constatat cu certitudine că, inculpatul nu a urmărit scopul sustragerii mijloacelor bănești de la Brașoveanu Sima și Grubîh Gheorhe, deoarece la primirea lor inculpatul a întocmit contracte de împrumut, confirmând astfel împrumuturi.

De asemenea, învinuirea adusă inculpatului, nu și-a găsit confirmare în cadrul judecării cauzei, or acuzarea nu a demonstrat în acțiunile lui Șumila Iurii, prezența elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal. Totodată făcea trimitere și la prevederile art. 602 Cod civil, potrivit căruia, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligației, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Releva apelantul că, potrivit art.1 din Protocolul nr. 4 la CEDO, nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală. Pentru a deceda aplicabilitatea acestui articol din Protocol, este necesar a fi incident cazul manifestării de către inculpat a relei voințe și a înșelăciunii părții vătămate la momentul încheierii relațiilor contractuale, fapt nerealizat în cazul dedus judecării.

Acuzarea nu a constatat întrunirea laturii subiective a infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal, care se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă, precum și scopului special - a scopului de cupiditate. Astfel, Șumila Iurii, învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5), 241¹ alin. (2) Cod Penal, urmează a fi achitat, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Totodată, apelantul enunța că în partea ce ține de atragerea la răspundere penală în baza art. 241¹ alin. (2) Cod penal, urma a fi încetat din motivul expirării termenului de prescripție privind atragerea la răspundere.

3.2 Inculpatul în apel a solicitat casarea integrală a sentinței, constatarea raporturilor civile între părți și emiterea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prin instanță, de achitare a sa și eliberare din arest.

În susținerea apelului a invocat detaliat situația la fiecare episod din perspectiva sa, și că prin diferite metode s-a încercat de a acoperi erorile comise în procesul de urmărire penală și cercetare judecătorească. Susține că a fost un atac raider asupra companiei și lichidarea sa de la conducerea companiei.

La cele expuse mai sus s-a mai adăugat că nu este de acord cu instanța de fond pentru a achita personal sumele de bani depuse de către Grubîh Gheorghe și Brașovean Sima. Sumele de bani au fost depuse în casierie. OM „Capital & Credit” SRL are datorii față de Grubîh Gheorghe și Brașovean Sima, dar nu el personal. Și pentru Grubîh Gheorghe existau documente confirmative că a primit dobânda începând cu anii 2011.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2022, apelurile inculpatului și al avocatului în numele inculpatului au fost admise, s-a casat parțial sentința doar în latura penală și s-a pronunțat o nouă hotărâre în acest sens potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță. Șumila Iurii s-a recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de:

- art. 361 alin. (1) Cod penal (episodul falsificării facturii fiscale), cu liberarea lui de răspundere penală, cu încetarea procesului în baza art. 391 alin. (1), pct. 6) Cod procedură penală în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 361 alin. (1) Cod penal (episodul falsificării înscrisului “Registrul operațiunilor economice pe luna august 2013”), cu liberarea lui de răspundere penală, cu încetarea procesului în baza art. 391 alin. (1), pct. 6) Cod procedură penală, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 352¹ alin. (1) Cod penal, cu liberarea lui de răspundere penală, cu încetarea procesului în baza art. 391 alin. (1), pct. 6) Cod procedură penală, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 241¹ alin. (2) Cod penal, cu liberarea lui de răspundere penală, cu încetarea procesului în baza art. 391 alin. (1), pct. 6) Cod procedură penală în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală;

- art. 190 alin. (5) Cod penal și stabilită pedeapsa sub formă de 8 (opt) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 4 (patru) ani, urmează să execute pedeapsa în închisoare de tip închis.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, la pedeapsa stabilită prin prezenta sentință s-a adăugat partea neexecutată a pedepsei stabilite lui Șumila Iurii prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2019 și i s-a stabilit lui Șumila Iurii pedeapsa definitivă sub formă de 8 (opt) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 4 (patru) ani, și amendă în mărime de 1200 (una mie două sute) unități convenționale, echivalent a 60.000 (șaizeci mii) lei, pedepse ce urmează a fi executată de sine stătător.

S-a menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, respectând prevederile art. 414 Cod de procedură penală, a supus unei verificări minuțioase toate probele administrate în cauză, le-a dat o apreciere justă, din punct de vedere al pertinentei și concludenței, și a conchis asupra temeiniciei soluției pronunțate de prima

instanță privind vinovăția lui Șumila Iurii în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1), 361 alin. (1), 361 alin. (1), 352¹ alin. (1) și 241¹ alin. (2) Cod penal.

Concluziile primei instanțe sunt motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, sub aspectul că, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate a fost dovedită în cadrul procesului penal, astfel faptele acestuia, reținute prin sentință, întruneau elementele infracțiunilor imputate.

Cu referire la stabilirea pedepsei, reieșind din prevederile art. 16 alin. (2) Cod penal infracțiunile prevăzute de art. 361 alin. (1), 361 alin. (1), 352¹ alin. (1) se încadrează în categoria infracțiunilor ușoare. Iar infracțiunile prevăzute de art. 241¹ alin. (2) Cod penal se încadrează în categoria infracțiunilor mai puțin grave.

Din materialul probator al cauzei, cu certitudine s-a constatat, că inculpatul a săvârșit infracțiunile prevăzute de:

- art. 361 alin. (1) Cod penal la 14.12.2009; art. 361 alin. (1) Cod penal în perioada lunii august 2013– 11.07.2014; art. 352¹ alin. (1) Cod penal la 27.06.2017, adică la timpul judecării propriu-zise a cauzei au trecut mai mult de 2 ani de la data săvârșirii infracțiunii.

- art. 241¹ alin. (2) Cod penal în perioada 08.09.2015- 01.12.2016, adică la timpul judecării propriu-zise a cauzei au trecut mai mult de 5 ani de la data săvârșirii infracțiunii.

Prin urmare, s-a constatat că în cauză a intervenit prescripția tragerii la răspundere penală a inculpatului în baza art. 217 alin. (2) Cod penal.

Conform articolului 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei s-a constatat temeiul prevăzut în art. 275 pct. 4) și 285 alin. (1) Cod de procedură penală – a intervenit termenul de prescripție, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În această ordine de idei, în virtutea celor expuse supra, recunoașterea vinovăției lui Șumila Iurii în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 361 alin. (1), 361 alin. (1), 352¹ alin. (1), 241¹ alin. (2) Cod penal, a fost liberat de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală prevăzut de art. 60 Cod penal, dat fiind faptul că de la momentul comiterii infracțiunii au trecut mai mult de 2 și respectiv 5 ani.

Referitor la stabilirea pedepsei pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal s-a reținut că nu au fost stabilite careva circumstanțe atenuante sau agravante, conform art. 16 Cod penal infracțiunea se atribuie la categoria infracțiunilor deosebit de grave, inculpatul este caracterizat pozitiv la locul de trai, are la întreținere un copil minor. Prin urmare, instanța a considerat justificat și echitabil faptei comise numirea inculpatului a unei pedepse cu închisoare pe termen de 8 ani, în penitenciar de tip închis.

Iar baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, la pedeapsa stabilită prin prezenta sentință s-a adăugat partea neexecutată a pedepsei stabilite lui Șumila Iurii prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2019 și i s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de 8 ani închisoare, cu executare

în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și exercita activități de răspundere materială și a celor ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 4 ani, și amendă în mărime de 1200 unități convenționale, echivalent a 60.000 lei, pedepse ce urmează a fi executate de sine stătător.

Cu referire la argumentele avocatului privind aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, constatarea condițiilor de detenție contrar art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de apel a conchis că, această cerință a apelantului era fondată și urma a fi admise, or, conform ultimului raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr. 17 Rezina erau într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante. Din informația prezentată instanței de apel, Șumila Iurii s-a deținut în penitenciarul nr. 17 Rezina, contrar recomandărilor precizate.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat Șumila Iurii pe parcursul detenției sale în calitate de prevenit, în perioada 02.12.2019 până la 02.12.2020, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat și, în corespundere cu prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală dispunând de reducerea pedepsei cu 366 zile.

În continuare, instanța de apel a constatat că este probată existența faptului ilicit, cauzarea prejudiciului, legătura causală dintre fapta ilicită, prejudiciu și vinovăția inculpatului de comiterea faptei ilicite. În aceste condiții instanța de judecată a constatată că sunt prezente toate condițiile pentru angajarea răspunderii delictuale a inculpatului.

În conformitate cu art. 219, 221, 387 Cod de procedură penală, instanța de fond justificat a dispus spre încasare din contul inculpatului în beneficiul succesorului lui Brașovean Sima, Brașovean Svetlana suma de 134.000 lei și în beneficiul lui Grubîh Gheorghe suma de 769.000 (lei, or, acesta este prejudiciul cauzat prin infracțiune).

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Gortolomei Viorel în interesele inculpatului și inculpatul au depus recursuri ordinare, solicitând casarea deciziei.

6.1 *Avocatul Gortolomei Viorel în interesele inculpatului* în recursul ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 10) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei, cu emiterea unei noi hotărâri privind achitarea lui Șumila Iurii în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivare recurentul a indicat că:

- atât instanța de fond cât și de apel n-au examinat obiectiv și sub toate aspectele circumstanțele de fapt ale cauzei și probele administrate în cadrul judecării cauzei date;

- cauza a fost transmisă spre examinare în judecată fără actul de învinuire-rechizitoriu, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal;

- procurorul, înaintând învinuirea lui Șumila Iurii la data de 08.11.19 și respectiv 20.11.19 a ignorat faptul că această acțiune de urmărire penală este efectuată în afara termenului de urmărire penală, fapt prin care procurorul a admis o încălcare esențială a legii procesual penale, care viciază prin nulitate a tuturor actelor efectuate în afara termenului de urmărire penală, la caz, ordonanța de punere sub învinuire, rechizitoriul ca act procedural de sesizare a instanței de judecată;

- astfel, ordonanțele de punere sub învinuire a lui Șumila Iurii în baza art. 190 alin. (5) prezintă o încălcare a legii procesual penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei și sunt nule;

- prima instanță nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate de partea apărării în cadrul judecării cauzei, și s-a limitat doar la cele prezentate de către partea acuzării și interpretându-le pe acestea în defavoarea lui Șumila Iurii;

- prin efectuarea unei cercetări obiective și multiaspectuale a probelor administrate de părți în cadrul judecării cauzei, se afirmă cu certitudine că nu a fost dovedită atât existența elementelor infracțiunii în acțiunile inculpatului, cât și vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal;

- instanța de apel urma să aprecieze că relațiile apărute între Organizația de Microfinanțare Capital & Credit SRL, reprezentată de Șumila Iurii, și Brașoveanu Sima cât și în raport cu Grubîh Gheorghe poartă un caracter de ordin civil, care urmau a fi soluționate în instanța de drept civil. În acțiunile inculpatului nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie. La caz, instanța de judecată urma să constate cu certitudine existența unui raport juridic guvernat de normele civile și reține că legea penală intervine numai în cazul în care există indici ce prevalează limitele încălcării normelor dreptului civil. Inculpatul a recunoscut în cadrul ședințelor de judecată că suma de 200.000 lei a fost împrumutată la procente, cât și suma de 769.000 lei, totodată indicând în acest sens că au fost încheiate contracte de împrumut. Recunoaște datoria scadentă și se obligă să o restituie. Protocolul nr. 4 adițional la CEDO, prevede că, „Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa, pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.”;

- s-a constatat cu certitudine că inculpatul nu a urmărit scopul sustragerii mijloacelor bănești de la Brașoveanu Sima și Grubîh Gheorghe, deoarece la primirea lor inculpatul a întocmit contracte de împrumut, confirmând astfel împrumuturile;

- pe parcursul judecării cauzei s-a încălcat dreptul inculpatului la apărare prin audierea expertului în lipsa avocatului ales, care se afla în concediu medical.

6.2 *Inculpatul* a depus la data de 05.12.22 *recurs ordinar* și la 23.12.22 *recurs suplimentar*, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 9) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei, cu emiterea unei noi hotărâri privind achitarea lui în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivare recurentul a indicat că, nu este de acord cu decizia atacată fiind bazată pe probele prezentate de acuzatorul de stat. Recurentul s-a expus minuțios asupra situației date, făcând trimiterea la aprecierea probelor anexate la dosar.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursurilor depuse, menționând că acestea urmează a fi declarate inadmisibile, ca fiind depus peste termen.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare pe baza materialului din dosar și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.*

Din actele cauzei se constată că avocatul Gortolomei Viorel a depus recursul ordinar la data de 02.12.2022, inculpatul a depus primul recurs la data de 05.12.2022 și recursul suplimentar la data de 23.12.2022.

Una din cerințele obligatorii la depunerea recursului ordinar se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, *termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel.*

Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”*

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal incontestabil reține că, decizia instanței de apel din 13 septembrie 2022 a fost pronunțată integral la 18 octombrie 2022, termenul de declarare a recursului expirând la 18 noiembrie 2022, iar recursurile ordinare au fost depuse la 02 decembrie 2022, 05 decembrie 2022 și respectiv 23 decembrie 2022, astfel, termenul stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat de către recurenți.

Durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată, el este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul penal reține că, în cauza deferită judecății, termenul de declarare a recursurilor a fost omis de către recurenți, respectiv argumentele aduse în cererile de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, acestea fiind decăzute de dreptul de a exercita respectiva cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile ordinare declarate sunt inadmisibile, ca fiind declarate peste termen.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocatul Gortolomei Viorel în numele inculpatului și de inculpat, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe ȘUMILA Iurii XXXXX, ca fiind declarate peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia integrală semnată la 28 februarie 2023, publicată la 24 martie 2023.

Președinte

Iurie DIACONU

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Ion GUZUN